ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΣΤΟΧΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΜΦΥΛΗ ΙΣΟΤΗΤΑ: ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

Η γλώσσα διακρίνει τους ανθρώπους ανάλογα με το φύλο τους

Βάσια Τσάμη
Επίκουρη Καθηγήτρια Νεοελληνικής Γλώσσας και της Διδασκαλίας της, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Βιβή Θώμου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Λεξικολογίας και Διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Νικολέτα Παναγάκη
Μεταδιδακτορική Ερευνήτρια Κοινωνιογλωσσολογίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Αναστασία Μουντουφάρη
Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Γλωσσολογίας, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Εύα Βοσκάκη
Απόφοιτη Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εύα Μανουσέλη
Υποψήφια Διδακτόρισσα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

1η ενότητα:
Η γλώσσα διακρίνει τους ανθρώπους ανάλογα με το φύλο τους

Ενδεικτική Τάξη: **Ε΄ Δημοτικού**
Διάρκεια: **2 διδακτικές ώρες**

Σε αυτήν την ενότητα:

- Θα δούμε τι είναι ο σεξισμός.
- Θα μελετήσουμε γιατί συγκεκριμένες καταλήξεις ονομάτων είναι συνδεδεμένες μόνο με το αρσενικό ή μόνο με το θηλυκό γένος.
- Θα συζητήσουμε πώς μέσα από τις εκφράσεις μας παρουσιάζουμε το αρσενικό ως το δυνατότερο προσωπικό γένος.
- Θα μάθουμε πώς συγκεκριμένες λέξεις ή εκφράσεις δηλώνουν στοιχεία μειωτικά και υποτιμητικά, κυρίως για το γυναικείο φύλο.
- Θα αναλύσουμε τι είδους έμφυλα στερεότυπα και απόψεις δείχνει ο τρόπος που μιλάμε.

https://sarkarinokrinews.in/tag/stereotypes/

Οι ιδέες και οι απόψεις που ενισχύουν τη διάκριση των ατόμων ανάλογα με το φύλο τους ονομάζονται σεξιστικές. Ο σεξισμός είναι ένα είδος ρατσισμού που αναπαράγει στερεότυπα σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τη συμπεριφορά των γυναικών και των ανδρών.

1) Διαβάστε προσεκτικά το παρακάτω κείμενο:

“Κανένας μαθητής να μη μετακινηθεί αναγκαστικά σε άλλο σχολείο”

Διεκδικούμε έναν εκπαιδευτικό ανά 15 μαθητές στα νηπιαγωγεία και Α΄, Β΄ δημοτικού και έναν προς 20 για τις υπόλοιπες τάξεις.

Διασκευή / Πηγή: Alfavita (https://www.alfavita.gr/ekpaideysi/anakoinoseis/325499_kanenas-mathitis-na-mi-metakinithei-anagkastika-se-allo-sholeio)

α. Το κείμενο αυτό αναφέρεται μόνο σε αγόρια μαθητές ή αναφέρεται και σε αγόρια και σε κορίτσια;
β. Κατά τη γνώμη σας γιατί δεν γίνεται καμία αναφορά στη λέξη «μαθήτριες»;
γ. Νομίζετε πως θα ήταν σωστό να αντικαταστήσουμε τη λέξη «μαθητές» με τη λέξη «μαθήτριες» ή να αναφερουμε και τις δύο λέξεις; Γιατί;
δ. Τι αντιλήψεις νομίζετε ότι δείχνει η παράλειψη του όρου «μαθήτριες»;

2) Διαβάστε προσεκτικά τις παρακάτω εκφράσεις και δώστε έμφαση στα επαγγελματικά ονόματα που επιλέγονται:

1 ΓΙΑΤΙ ΧΡΕΙΑΖΟΜΑΙ ΜΑΙΑ; Η ΜΑΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟ ΤΟΚΕΤΟ

2 Η γιατρός σάς υποδέχεται στο ιδιωτικό της ιατρείο, σε ένα σύγχρονο και άριστα εξοπλισμένο χώρο που εδρεύει στο κέντρο της Θεσσαλονίκης.

3 Η Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων Νίκη Κεραμέως στην 40ή Γενική Συνέλευση της UNESCO

4 **Η δικηγόρος που «συνταξιοδοτήθηκε» στα 33 και γυρνάει όλο τον κόσμο**

5

6

7 Η αρχαιολόγος που ξενάγησε τον Ομπάμα μιλά για τις εντυπώσεις της

8 **Η βουλευτής Ελ.Μακρή -Θεοδώρου για τις αλλαγές στην παιδεία**

9 **Χρυσή Βιτζιλάκη: Μόλις ανέλαβε η πρώτη γυναίκα πρύτανης του πανεπιστημίου Αιγαίου**

α. Υπογραμμίστε τις λέξεις που δηλώνουν κάποιο επάγγελμα ή ιδιότητα.
β. Συζητήστε τις καταλήξεις αυτών των λέξεων. Τι γένος δηλώνουν;
γ. Τι είδους επαγγέλματα έχουν καταλήξεις αρσενικού γένους και τι είδους επαγγέλματα έχουν καταλήξεις θηλυκού γένους;
δ. Γιατί πιστεύετε ότι γίνεται αυτό; Τι είδους στερεότυπα για τα ανδρικά και τα γυναικεία επαγγέλματα αντανακλώνται σε αυτές τις γλωσσικές επιλογές;

3) Διαβάστε προσεκτικά τις παρακάτω εκφράσεις:

1 **Αντρίκεια λόγια και μόνο αλήθειες από τον Μαρτίνς!**

Επανδρώνεται με γιατρούς το Κέντρο Υγείας Φαρκαδόνας

2

3 Δες πώς εύχεται στο... γυναικάκι ο Ντέιβιντ Μπέκαμ

4 Σε κάποιο σπιτάκι κατοικούσε ένα ανδρόγυνο: Ο Θάνος και η Παγώνα Παγιαυλή.

α. Οι εκφράσεις αυτές δείχνουν στερεότυπα για τα φύλα; Πού τα εντοπίζετε;
β. Τι είδους στερεότυπα είναι αυτά;
γ. Έχετε εντοπίσει άλλες τέτοιες εκφράσεις στις οποίες αναπαράγονται στερεότυπα είτε για τη γυναίκα είτε για τον άντρα; Σκεφτείτε παραδείγματα που:

- δείχνουν την υποδεέστερη θέση της γυναίκας (π.χ. γυναικάκι),
- δίνουν προτεραιτότητα στον άντρα (π.χ. επανδρώνεται, ανδρόγυνο),
- αποδίδουν συγκεκριμένες συνήθειες ή ιδιότητες σε κάθε φύλο (π.χ. αντρίκεια λόγια).

4) Διαβάστε τους παρακάτω τίτλους διαδικτυακών ειδησεογραφικών άρθρων:

Αυτή είναι η 17χρονη ξανθιά που έβαλε κάτω τον... Αϊνστάιν 1

Η σύντροφος του Ολάντ με τα 14ποντα τακούνια θάμπωσε τις ΗΠΑ [εικόνες] 2

3 **Η Ζωή ξεσκονίζει τις «δουλειές» της Βουλής**

Η Μισέλ ζηλεύει παθολογικά τον Ομπάμα και... μισεί την Οπρα 4

5

Ο Ολάντ, δύο γυναίκες και τα... μαλλιοτραβήγματα

Τα πάθη του γάλλου προέδρου Φρανσουά Ολάντ - με πρωταγωνιστές τον ίδιο, την "αγριόγατα" νυν σύντροφό του Βαλερί Τριερβελέρ και την "προδομένη" πρώην σύζυγο Σεγκολέν Ρουαγιάλ -, με παρασκήνιο τους διαδρόμους της εξουσίας και φόντο την ερωτική πόλη των Παρισίων.

α. Πώς παρουσιάζονται οι γυναίκες και πώς οι άντρες;
β. Τι είδους απόψεις αντανακλώνται στους παραπάνω τίτλους για το γυναικείο φύλο;

5) Διαβάστε τις παρακάτω συνηθισμένες εκφράσεις και εντοπίστε τα στερεότυπα που κρύβουν:

- **Το ασθενές φύλο.**
- **Ο Χ δεν είναι αρκετά άντρας.**
- **Πώς ντύνεται έτσι, κορίτσι πράμα;**
- **Οι άντρες δεν κλαίνε.**
- **Κορίτσι για σπίτι.**
- **Η γυναίκα δεν πρέπει να προκαλεί.**
- **Ομολόγησε ότι είναι ομοφυλόφιλος.**

6) Οι λέξεις πολλές φορές μπορούν να πληγώσουν. Χωριστείτε σε τέσσερις ή πέντε ομάδες, σκεφτείτε και καταγράψτε λέξεις ή/και εκφράσεις που σχετίζονται με το φύλο και μπορούν να προσβάλλουν εκείνον/η στον/στην οποίο/α απευθύνονται.

α) Υπάρχουν κάποιες μόνο για αγόρια ή μόνο για κορίτσια;
β) Ποιες όψεις της προσωπικότητας των αγοριών θίγονται και ποιες των κοριτσιών; Γιατί;

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό δημιουργήθηκε αρχικά για τη ΜΚΟ «Σημείο για τη Μελέτη και την Αντιμετώπιση της Ακροδεξιάς» και αποτελεί προσαρμογή της πρωτότυπης εκδοχής του.